

НАПРЯМ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-25>

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Бердар М. М.

*здобувач наукового ступеня доктора філософії,
аспірант кафедри права*

*Київського кооперативного інституту бізнесу і права
м. Київ, Україна*

Фактичне виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів є мірилом ефективності діяльності суб'єктів публічної адміністрації – державних виконавців, цієї системи Державної виконавчої служби України та приватних виконавців. Приватний виконавець, як суб'єкт незалежної професійної діяльності уповноважений державою застосовувати законодавчо закріплені механізми примусу стосовно боржника у виконавчому провадженні. Державний виконавець є представником влади, який діє від імені держави і перебуває під її захистом та уповноважений державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, передбаченому законом. Кінцевою метою виконавчого провадження є фактичне виконання судових та інших рішень. Державний виконавець і приватний виконавець під час здійснення професійної діяльності є незалежними [1 с. 447].

Досліджуючи сучасні системи примусового виконання судових рішень Є.Д. Когутин, залежно від місця органів та компетенції осіб, які здійснюють примусове виконання, виокремлює: 1) систему виконання рішень у складі судових органів; 2) систему примусового виконання рішень як частину діяльності органів виконавчої влади; 3) систему примусового виконання рішень як частину нотаріальної діяльності [2].

Серед основних законодавчих актів, які регулюють діяльність та організацію виконавчого провадження, їх органів, посадових осіб та прийняті в контексті судової реформи, є Закон України «Про виконавче провадження» та Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»

від 02 червня 2016 року. Прийняття вказаних законів оновило вітчизняне законодавство щодо виконання судових рішень та фактично закріпило в Україні змішану модель примусового виконання судових рішень з елементами децентралізації.

Перехід до змішаної моделі примусового виконання рішень відбувся завдяки впровадженню у вітчизняне законодавство інституту приватних виконавців з метою зменшення навантаження на систему державних виконавців та систему фінансування органів виконавчої служби виключно з державного бюджету України. Відтепер, примусове виконання судових рішень в Україні здійснюють державні та приватні виконавці [4].

Приватні виконавці в Україні наділені правом здійснювати примусове виконання рішень не за усіма рішеннями, а тому, не можна говорити про повну самостійність приватних виконавців, адже їх повноваження мають встановлені законом обмеження (наприклад, щодо виконання рішень у соціальних спорах). Відповідно до вітчизняного законодавства приватні виконавці знаходять у відомстві (призначаються та контролюються) Міністра юстиції України.

Для організації контролю та доступності інформації про приватних виконавців відповідно до їх діяльності створено відкритий та безоплатний Єдиний реєстр приватних виконавців України, який формується Міністерством юстиції України. Нововведенням також стало запровадження відкритого Єдиного реєстру боржників, метою якого є попередження про наявні борги та недопущення вчинення дій щодо них (наприклад щодо майна боржника). Такі відомості до реєстру вносяться одразу з відкриттям виконавчого провадження. У 2022 році Державна судова адміністрація та Міністерство юстиції затвердили Положення про Єдиний державний реєстр виконавчих документів, який спростить та перенесе процедуру примусового виконання рішень з паперових носіїв на електронні та дозволить оперативно та швидко отримувати інформацію про стан виконавчого провадження.

Однією із новел вітчизняного законодавства щодо виконання судових рішень є зміна строків у процедурі виконавчого провадження, а саме: строк протягом, якого можна пред'явити виконавчий документ до виконання та скасування строку протягом якого боржник може «добровільно» виконати рішення.

По-перше, загальний строк пред'явлення документу до виконання збільшився з 1 року до 3 років, з наступними винятками: посвідчення комісій по трудовим спорам та провадження, де стягувачем виступає держава або орган в її особі – пред'являється у тримісячний строк (ч. 1 ст. 12) [3]. Такі зміни, на наш погляд, дозволять збільшити кількість стягувачів, які бажають реалізувати своє право на звернення

рішення до примусового виконання, тому що відповідно до перехідних положень виконавчі документи видані до прийняття нового закону пред'являються у строки встановлені Законом України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 року.

По-друге, попередньо встановлений 7-денний строк добровільного виконання рішення після відкриття виконавчого провадження наразі скасовано, а тому боржник позбавлений можливості затягувати виконавче провадження та має одразу виконати рішення, що грає на користь стягувача.

По-третє, змінено строк для прийняття постанови про відкриття виконавчого провадження, відтак, новим законом встановлено обов'язок відкрити провадження не пізніше наступного робочого дня (ч. 5 ст. 26)[3].

Отже, вперше у вітчизняному законодавстві закріплено інститут приватних виконавців. Відтепер в Україні діє змішана модель примусового виконання рішень, що включає у себе роботу державних та приватних виконавців з розподілом повноважень під час здійснення своєї діяльності. Відповідно до оновленого законодавства приватні виконавці підпорядковуються та підзвітні Міністерству юстиції України, тобто органу виконавчої влади, що також характерно для більшості європейських країн. Приватний виконавець уповноважується органами виконавчої влади на здійснення своєї незалежної професійної діяльності та діє від імені держави.

Література:

1. Міністерство юстиції України. Директорат правосуддя та кримінальної юстиції. Моніторинговий звіт за 2021 рік / відпов. ред. к.ю.н. Олійник О. М. URL: <https://minjust.gov.ua/files/general/2022/01/26/20220126163347-81.pdf>

2. Когутич Є. Д. Світові моделі примусового виконання рішень в контексті здійснення контролю за діяльністю приватних виконавців. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* : науковий збірник. Дніпро, 2017. № 6. Т. 4. С. 261. URL: http://apnl.dnu.in.ua/6_tom_4_2017/57.pdf (дата звернення 10.02.2023).

3. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 No 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>

4. Фокіна А. О. Удосконалення стадії виконання судових рішень в національній правозастосовній практиці та європейських країнах. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 3. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Chkup_2019_3_51.pdf (дата звернення 15.02.2023).